Σχέδιο ομιλίας κ. Πρωθυπουργού
για την κρίση στο Κοσσυφοπέδιο
(Βουλή των Ελλήνων, Τετάρτη 31/3/99)

Οι δραματικές εξελίξεις στην περιοχή μας συνιστούν ανθρωπιστική καταστροφή, για την οποία κάθε άνθρωπος δεν μπορεί παρά να αισθάνεται βαθύ πόνο. Αποτελούν και δυνητική απειλή για την ειρήνη γενικότερα και τη σταθερότητα του ευρωπαϊκού χώρου, ευρύτερα. Από μια διαφορετική, όμως, άποψη, αποτελούν και τραγική δικαίωση της πολιτικής που είχαμε χαράξει και της στρατηγικής που είχαμε υποδείξει σε συμμάχους και φίλους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής των Βαλκανίων. Δυστυχώς, επελέγησαν άλλες προσεγγίσεις, με τα ολέθρια αποτελέσματα που όλοι ζούμε σήμερα: Η Δύση έχει οδηγηθεί σε πόλεμο με τη Γιουγκοσλαβία.

Έχουμε διαμορφώσει αρχές εξωτερικής πολιτικής και πάνω σε αυτές τις αρχές στηρίζεται η βαλκανική πολιτική μας. Είναι οι αρχές της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών, του απαραβίαστου των συνόρων, του σεβασμού των ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων, της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ.

Η Ελλάδα ~~έχει και~~ έχει τα δικά της συμφέροντα, τα ελληνικά συμφέροντα. Και αυτά τα συμφέροντα οφείλουμε, σε κάθε περίπτωση, να προασπίζουμε. Πρώτα η Ελλάδα. Είναι σύνθημα και αρχή μας. Είμαστε κράτος – μέλος της Διεθνούς Κοινότητας και Οργανισμών, της Ε.Ε, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΝΑΤΟ. Η συμμετοχή αυτή προσφέρει δικαιώματα, αλλά συνεπάγεται και υποχρεώσεις. Η στάση μας, στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ, καθορίζεται από την επιδίωξή μας να κατοχυρώσουμε τα δικά μας συμφέροντα, τις δικές μας επιδιώξεις, να αποφύγουμε ανυπολόγιστες συνέπειες για τα εθνικά μας συμφέροντα.

1

βέβαια και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου και όλες τις κοινότητες που κατοικούν εκεί, καθώς και την εδαφική ακεραιότητα της Γουγκοσλαβίας.

Εμείς, αντιτασσόμεθα σταθερά σε κάθε πράξη που μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγή των συνόρων στα Βαλκάνια. Πιστεύουμε ότι αυτό θα ήταν μία πολύ αρνητική εξέλιξη. Η συνεχιζόμενη κρίση δημιουργεί ανησυχίες για την διάχυσή της στην ευρύτερη περιοχή.

Πρώτο αποτέλεσμα της κρίσης είναι η δημιουργία ενός μεγάλου προσφυγικού ρεύματος σε όλη την περιοχή. Έχουμε ήδη τις πρώτες ενδείξεις ενός τέτοιου ρεύματος και των προβλημάτων που δημιουργεί σε όμορες με τη Γιουγκοσλαβία χώρες. Όσο συνεχίζονται οι επιθέσεις, τόσο περισσότερο θα αυξάνεται το ρεύμα αυτό, με κίνδυνο επέκτασης πέραν των ομόρων χωρών.

Η κρίση στο Κόσσοβο έχει ανθρώπινο κόστος και ανθρώπινη δυστυχία. Το διαπιστώνουμε καθημερινά. Εκφράζουμε τη λύπη μας για τα θύματα σε κάθε πλευρά και για τη δυστυχία που έφερε σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Είμαστε φίλοι με το Σερβικό λαό. Ο Σερβικός λαός υποφέρει, όπως υποφέρουν και οι κάτοικοι του Κοσσόβου.

Η συνεχιζόμενη χρήση στρατιωτικής βίας δεν μπορεί να οδηγήσει σε οριστική λύση. Η προσφυγή στη βία ποτέ δεν έλυσε προβλήματα. Αντίθετα, τα πολλαπλασιάζει. Τα προσφυγικά κύματα δεν δημιουργήθηκαν μόνο από τις προσπάθειες εθνικών εκκαθαρίσεων στο Κοσσυφοπέδιο, από τις ωμότητες που έχουν διαπραχθεί και συνεχίζονται, με πρόσχημα αντίστοιχες παράνομες δραστηριότητες του Απελευθερωτικού Στρατού του Κοσσόβου. Καταδικάζουμε απερίφραστα για μία ακόμη φορά τέτοιες ενέργειες από όπου και αν προέρχονται. Η όξυνση του προσφυγικού προβλήματος, όμως, δημιουργήθηκε και από το φόβο του πολέμου. Από το φόβο επέκτασης και επίτασης της κρίσης που οι ίδιοι οι νατοϊκοί βομβαρδισμοί δημιουργούν στον πληθυσμό. Ενώ υποτίθεται ότι έγιναν στο όνομα κατευνασμού των βιαιοτήτων και της προσφυγικής

ανθρωπιστικής βοήθειας στα Σκόπια και την Αλβανία, για την αντιμετώπιση των πρώτων προσφυγικών αναγκών, όπως επίσης, έχουμε αποφασίσει και την αποστολή ιατροφαρμακευτικού υλικού στη Σερβία.

Ειδικότερα, από την πρώτη στιγμή των δραματικών εξελίξεων, η Ελλάδα ανέλαβε πρωτοβουλίες και εγκαινίασε διαδικασίες για την αντιμετώπιση της κατάστασης με τον τερματισμό των βομβαρδισμών, στα πλαίσια της αποδοχής από το Βελιγράδι των βασικών προϋποθέσεων που θα οδηγούσαν στην επανάληψη της διαπραγμάτευσης και στην εξεύρεση πολιτικής λύσης στο πρόβλημα του Κοσσόβου. Εγώ υποστήριξα τη στρατηγική αυτή στο Βερολίνο, στη συνάντηση των ηγετών των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

~~Στη συνέχεια,~~ έχουμε χαράξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση τόσο των ανθρωπιστικών όσο και των πολιτικών και άλλων πλευρών της κρίσης. Η στρατηγική αυτή έχει πέντε κύριους άξονες:

Πρώτον, παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, τόσο σε διμερές επίπεδο, όσο και από σχετικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να αντιμετωπιστούν, σε πρώτη φάση, τα προβλήματα των προσφύγων. Ήδη, το πρώτο πακέτο βοήθειας φεύγει από σήμερα και στις προσεχείς μέρες για την Αλβανία και τα Σκόπια με ειδικές πτήσεις και αυτοκινητοπομπές.

Δεύτερον, συντονισμό στα πλαίσια της διαβαλκανικής συνεργασίας, με στόχο την προώθηση της ανθρωπιστικής βοήθειας στους τελικούς αποδέκτες. Σχετικά, είμαστε σε επαφή με τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες και ειδικότερα τη Ρουμανία.

Τρίτον, συντονισμό μεταξύ των βαλκανικών χωρών, προκειμένου να αποφευχθεί η μετακύληση της κρίσης σε όμορα κράτη και η εμπέδωση της σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή. Η ηγεσία του Υπουργείου Εξωτερικών είχε ήδη επαφές με όλους τους Υπουργούς Εξωτερικών των Βαλκανικών χωρών. ~~(Ο Υπουργός Εξωτερικών κ. Γιώργος Παπανδρέου συναντήθηκε με τον ομολογό του της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και ο Αναπληρωτής Υπουργός~~

Εξωτερικών κ. Γιάννος Κρανιδιώτης είχε επαφές με τον Πρωθυπουργό της Αλβανίας κ. Μίλο).

Τέταρτον, προώθηση μιας συντονισμένης στρατηγικής στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την ανάληψη δράσης με στόχο την αποκατάσταση της ειρήνης και συμφιλίωσης στις περιοχές που έχουν πληγεί από τον πόλεμο. Έχουμε ήδη προκαλέσει συζήτηση για το θέμα στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, ζητώντας από την Ένωση να ανταποκριθεί στο σοβαρό ανθρωπιστικό πρόβλημα και έχουμε προτείνει τη σύγκληση διεθνούς διάσκεψης για το θέμα των προσφύγων στην Αθήνα.

Πέμπτον, ανάληψη σε διπλωματικό επίπεδο, σε συνεργασία με τους εταίρους της και τις όμορες βαλκανικές χώρες, πρωτοβουλιών για την πολιτική λύση του προβλήματος του Κοσσόβου, γιατί η λύση δεν μπορεί παρά να είναι πολιτική. (Έχω ήδη επικοινωνήσει με ομολόγους μου σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες).

Θέλω να τονίσω ότι με όλες αυτές τις πρωτοβουλίες έχουμε ουσιαστικά οριοθετήσει την κρίση και σύγκρουση σε συγκεκριμένα γεωγραφικά πλαίσια. Δεν πρόκειται, κάτω από τις προϋποθέσεις αυτές, να υπάρξει γενικότερη επέκταση της κρίσης. Έχουμε, ωστόσο, λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα και επαγρυπνούμε. Η Ελλάδα ανήκει στη ζώνη σταθερότητας και σύστημα ισχύος του ευρωπαϊκού χώρου και στη ζώνη αυτή θα παραμείνει.

Στις πρώτες μέρες της κρίσης υπήρξε μία φημολογία ή υπήρξαν τοποθετήσεις ότι η επέμβαση στη Γιουγκοσλαβία γίνεται διότι υπάρχει κάποιος κίνδυνος δήθεν πολέμου, ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Τέτοιος κίνδυνος πολέμου δεν υπάρχει. Πρέπει να είμαστε σαφείς γιατί οι ασάφειες ή η καλλιέργεια ενός κλίματος αναμετρήσεων μπορεί να οδηγήσουν σε αρνητικά αποτελέσματα.

Δεν υπάρχει σε αυτή την περίπτωση κανένα πρόβλημα, το οποίο να δημιουργεί θέμα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας και γι' αυτό δεν πρέπει να υπάρχει στην ευρύτερη ελληνική κοινή γνώμη ανησυχία. Εμείς δίνουμε την προσοχή που πρέπει και θα

πάρουμε τα μέτρα εκείνα, τα οποία θα οδηγούν στην κατοχύρωση της ειρήνης στην περιοχή.

Οφείλω να υπογραμμίσω και να εξάρω το γεγονός ότι στο θέμα αντιμετώπισης της νέας αυτής κρίσης στη γειτονιά μας, παρατηρείται μία ευρύτατη πολιτική συναίνεση στο επίπεδο των πολιτικών δυνάμεων της χώρας μας και μία ευρύτατη κοινωνική συναίνεση στο επίπεδο της κοινής γνώμης. ~~Ίσως η μεγαλύτερη, μέχρι σήμερα, συμφωνία σε σχέση με άλλα θέματα της εξωτερικής πολιτικής της χώρας~~. Το γεγονός αυτό ενθαρρύνει την κυβέρνηση στους χειρισμούς και τις πρωτοβουλίες της στο θέμα. Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών κρίνει ότι κινούμαστε στη σωστή κατεύθυνση, ότι η Κυβέρνηση εκφράζει μία πολιτική αρχών που ανταποκρίνεται στο λαϊκό αίσθημα. Αυτό έχει τη σημασία του, όταν αναπτύσσουμε την επιχειρηματολογία μας προς τους τρίτους. Η θέση μας, όμως, αυτή δεν θα πρέπει να ερμηνευτεί ως στήριξη σε αυταρχικές μεθόδους ή εγκληματικές πράξεις.

Εμείς πιστεύουμε ότι το μέλλον των Βαλκανίων βρίσκεται στην Ευρώπη. Γι' αυτό έχουμε και υποστηρίξει σε όλες τις συζητήσεις, οι οποίες έγιναν για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ανάγκη η διεύρυνση αυτή να συμπεριλάβει και τις βαλκανικές χώρες.

Εμείς πιστεύουμε ότι τα Βαλκάνια δεν μπορούν να ζουν σε αστάθεια και υποανάπτυξη. Η Ελλάδα, ως κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ, θα συμβάλλει με όλες τις δυνάμεις της στην κατεύθυνση της ειρήνης, στην κατεύθυνση της συνεργασίας και της ανάπτυξης.

Για τους λόγους αυτούς, πολύ σωστά η Ελλάδα έχει υποστηρίξει ~~σε ανύποπτο χρόνο,~~ εδώ και πολύ καιρό, ότι θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια στενότερης προσέγγισης των βαλκανικών χωρών στην ευρωπαϊκή οικογένεια και τους θεσμούς της. Για να αποφευχθούν φαινόμενα αποσταθεροποίησης σαν αυτά που βιώνουμε σήμερα. Μόνο η ευρωπαϊκή προοπτική και εξασφάλιση θα απομακρύνει τους κινδύνους για την ειρήνη και σταθερότητα και τη δημοκρατία στις χώρες αυτές, ~~που δυστυχώς σήμερα στη Γιουγκοσλαβία οι αξίες αυτές δοκιμάζονται με κίνδυνο ευρύτερων επιπτώσεων~~.

Οι δραματικές εξελίξεις προσφέρουν, όμως, και μία σπάνια ευκαιρία να ξαναδούμε τα προβλήματα και τις προοπτικές της περιοχής, με βασικούς στόχους τη σταθεροποίηση, την εμπέδωση της ειρήνης, της δημοκρατίας, της ανάπτυξης και της συνεργασίας. ~~Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι~~ Η προώθηση της διαδικασίας εκδημοκρατισμού και ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών συνιστούν την αφετηρία για την υπέρβαση των προβλημάτων της περιοχής σε πάγια βάση. ~~Προς την κατεύθυνση αυτή έχουμε ως χώρα της περιοχής, αλλά και ως χώρα – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης λάβει σειρά πρωτοβουλιών~~. Είμαστε, ~~όμως~~, αποφασισμένοι, μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες, να ~~εγκαινιάσουμε μία νέα πρωτοβουλιακή διαδικασία σε~~ τρεις κύριους άξονες:

συνεχίσουμε και να ωριμοποιήσουμε μια ωριμοποιημένη που έχει

Πρώτον, εμπέδωση της Δημοκρατίας στην περιοχή, με σεβασμό των ατομικών και μειονοτικών δικαιωμάτων, κράτος δικαίου, κοινωνίας των πολιτών.

Δεύτερον, εμβάθυνση της διαπεριφερειακής συνεργασίας με συμμετοχή όλων των χωρών της περιοχής σε σχήματα που θα διευκολύνουν την υπέρβαση συγκρουσιακών καταστάσεων. ~~Θα προωθήσουμε, επίσης, την εγκαθίδρυση μηχανισμού επίλυσης συγκρούσεων~~.

Τρίτον, προώθηση της μεγαλύτερης δυνατής προσέγγισης της περιοχής προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο στόχο την πλήρη ενσωμάτωση της περιοχής στην ευρύτερη ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική.

Θέλω ο ελληνικός λαός να κατανοήσει ότι πάνω από όλα και όλους θα πρέπει να τοποθετήσουμε τα συμφέροντα της χώρας. Να διασφαλίσουμε τη σταθερότητα, οικονομική ευημερία και προοπτική σε ένα ασταθές περιβάλλον. Να μην καταφύγουμε εν θερμώ σε πράξεις ή επιλογές που θα έχουν ολέθριες συνέπειες για το μέλλον της χώρας. Χρειάζεται νηφαλιότητα, προσοχή, εγρήγορση και αποφασιστικότητα της ~~ισχυρής~~ ανεύθυνης και αναπτυγμένης χώρας του ευρωπαϊκού συστήματος που συμπαρίσταται στους γείτονές της.

κρίσης που δημιούργησε η επέμβαση των σερβικών δυνάμεων κατά των αλβανοφώνων.

Έχουμε πει, εδώ και μέρες, ότι επείγει να υπάρξει μία νέα ευκαιρία ειρηνικού διαλόγου. Θα πρέπει να είναι σαφές προς τη διεθνή κοινότητα ότι η Ελλάδα έχει την ιδιαιτερότητά της. Δεν είμαστε τμήμα των προβλημάτων των Βαλκανίων και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να γίνουμε τμήμα των προβλημάτων της περιοχής.

Έχουμε μία ιδιαίτερη πορεία που ανταποκρίνεται στο γεγονός ότι είμαστε μέλος και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ, αλλά ταυτόχρονα και χώρα της περιοχής με υποχρέωση να λαμβάνουμε υπόψη τα δεδομένα και να φροντίζουμε για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της.

Ευχόμαστε να υπάρξουν όλες εκείνες οι προϋποθέσεις, που θα οδηγήσουν στην άμεση διακοπή των βομβαρδισμών. Θα θέλαμε να είχαμε σαφέστερη αναγωγή των σχετικών αποφάσεων στις αρχές, κανόνες και θεσμικό σύστημα του διεθνούς δικαίου. Σκόπιμο είναι η Διεθνής Κοινότητα να μη λειτουργεί και να μην αντιδρά με δύο μέτρα και δύο σταθμά, σεβόμενη τη διεθνή νομιμότητα και τις αρχές του διεθνούς δικαίου.

2

Έχουμε εκφράσει την ετοιμότητά μας για την ανάληψη διπλωματικών ενεργειών σε συνεργασία με άλλες χώρες της περιοχής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την αναζήτηση ειρηνικής και βιώσιμης λύσης στο πρόβλημα του Κοσσόβου, στη βάση του πλαισίου που διαμορφώθηκε στο Ραμπουϊγιέ, αλλά και από την ομάδα επαφής. Υπάρχει ένα πλαίσιο. Με βάση αυτό, μπορούν, πρέπει, είναι ανάγκη να επιδιωχθούν λύσεις.

Η διπλωματία πρέπει να επανέλθει στο επίκεντρο των προσπαθειών. Είναι ήδη στο επίκεντρο των δικών μας προσπαθειών. Βρισκόμαστε σε συνεννόηση με άλλες κυβερνήσεις και θα συνεχίσουμε αυτές τις συνεννοήσεις.

Θέλω, επίσης, να επαναεπιβεβαιώσω την αντίθεσή μας σχετικά με τις συνεχιζόμενες σερβικές επιχειρήσεις στο Κόσσοβο. Οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να σταματήσουν αμέσως. Η Ελλάδα έχει ήδη αποφασίσει την αποστολή

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα τύμπανα του πολέμου ηχούν και πάλι στα Βαλκάνια. Δυστυχώς αυτό δεν είναι, με βάση την εμπειρία των τελευταίων δέκα ετών, ούτε πρωτότυπο ούτε απροσδόκητο.

Επί χρόνια όλοι μιλούν για την επικείμενη σύγκρουση στο Κοσσυφοπέδιο. Η διεθνής κοινή γνώμη παρακολουθεί το χρονικό ενός εξαγγελθέντος πολέμου και βλέπει τις διπλωματικές προσπάθειες να φθάνουν σε αδιέξοδο δίνοντας τη θέση τους στους αεροπορικούς βομβαρδισμούς.

Όλοι διακατεχόμαστε από τα ίδια αισθήματα. Όλοι συμπάσχουμε με τους πληθυσμούς της περιοχής που υφίστανται αυτή τη σκληρή δοκιμασία. Όλοι ζητούμε την ειρήνη, την πολιτική λύση, τον σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή, την αποκατάσταση της σταθερότητας στην περιοχή.

Είμαστε υγιοι με το Σερβικό λαό ακόμη μαζί μας την Α. Βαλκανική μειονοτικό στο Κόσοβο.

Δυστυχώς όμως η διεθνής πολιτική είναι μία πολύ σκληρή πραγματικότητα. Απέναντι στην πραγματικότητα αυτή

Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΝΑΤΟ. Η συμμετοχή αυτή προσφέρει δικαιώματα, αλλά συνεπάγεται και υποχρεώσεις. Η στάση μας, στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ, καθορίζεται από την επιδίωξή μας να κατοχυρώσουμε τα δικά μας συμφέροντα, τις δικές μας επιδιώξεις, να αποφύγουμε ανυπολόγιστες συνέπειες για τα εθνικά μας συμφέροντα.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια, κυρίως να αποφύγουμε σημαντική ενίσχυση του ρόλου της Τουρκίας. Και σε αυτή την κρίση, εκείνο το οποίο έχει επιδιώξει από την πρώτη μέρα η Τουρκία είναι η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου της, η ανάδειξή της.

Ως προς το Κόσσοβο η Ελλάδα, υποστήριζε ευθύς εξαρχής στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενωσης, την παραχώρηση ευρείας αυτονομίας μέσα στα όρια της Γιουγκοσλαβίας, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλες τις κοινότητες που κατοικούν εκεί.

Επαναλαμβάνω ότι γνώμονάς μας - που είναι κατανοητός από όλους μέσα και έξω από την Ελλάδα - είναι η προστασία των Ελληνικών συμφερόντων και βέβαια η αποφυγή της ενίσχυσης του ρόλου της Τουρκίας. Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα κατέστησε σαφές προς πάσα κατεύθυνση ότι δεν μετέχει στις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην περιοχή. Γιατί είφασε ευαιτίου ωοζεμιωύ εωιχειρήθεων. Γιατί γειτουεύουμε με τις εφωζεωόμευες χώρες της ωεριοχής Γιατί δεν ωιστεύω με οτι μωορεί νοι υωάρξει μύοη διαφοριωή ωώ μία ωαιτιωή μύω.

Κατέστησε επίσης σαφές ότι η Ελλάδα δεν είναι μέρος του προβλήματος και εξέφρασε την ενόχλησή της για ορισμένες παρεξηγήσιμες αναφορές σε δήθεν κίνδυνο Ελληνοτουρκικού πολέμου. Είναι άλλο ζήτημα η υπαρκτή τουρκική απειλή και επιθετικότητα και άλλο ζήτημα ο κίνδυνος πολεμικής εμπλοκής σε σχέση με τα συμβαίνοντα στο Κοσσυφοπέδιο.

Εξίσου σαφής είναι η διαπίστωση ότι η λύση του προβλήματος δεν μπορεί παρά να είναι διπλωματική και πολιτική.

Η Ελλάδα χαιρετίζει συνεπώς κάθε σχετική πρωτοβουλία και είναι έτοιμη να μετάσχει και να προσφέρει την βοήθειά της. Αυτό άλλωστε που ανεδείχθη από την κρί-

ση στο Κόσσοβο είναι η ανάγκη να συγκροτηθεί και να ασκηθεί επιτέλους η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και η ανάγκη να διαφυλάσσεται με κάθε τρόπο το κύρος και η αποτελεσματικότητα του ΟΗΕ.

Υπάρχει βέβαια πάντοτε το περιφερειακό επίπεδο. Βρισκόμαστε σε διαρκή επαφή με τους Ευρωπαίους εταίρους μας όσο και με τις χώρες της Διαβαλκανικής συνεργασίας. Η διπλωματία πρέπει να βρίσκεται διαρκώς στο επίκεντρο. Εκεί στοχεύουν και όλες οι Ελληνικές πρωτοβουλίες. Έχουμε τονίσει εδώ και μέρες ότι επείγει να υπάρξει μια νέα ευκαιρία ειρηνικού διαλόγου.

Έχουμε εκφράσει την ετοιμότητά μας για την ανάληψη διπλωματικών ενεργειών σε συνεργασία με άλλες χώρες της περιοχής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την αναζήτηση ειρηνικής και βιώσιμης λύσης στο πρόβλημα του Κοσσόβου, στη βάση του πλαισίου που διαμορφώθηκε στο Ραμπουϊγιέ, αλλά και από την ομάδα επαφής. Υπάρχει ένα πλαίσιο. Με βάση αυτό, μπορούν, πρέπει, είναι ανάγκη να επιδιωχθούν λύσεις.

Έχουμε χαράξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση τόσο των ανθρωπιστικών όσο και των πολιτικών και άλλων πλευρών της κρίσης. Η στρατηγική αυτή έχει πέντε κύριους άξονες:

Πρώτον, παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, τόσο σε διμερές επίπεδο, όσο και από σχετικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να αντιμετωπιστούν, σε πρώτη φάση, τα προβλήματα των προσφύγων. Ήδη, το πρώτο πακέτο βοήθειας φεύγει από σήμερα και στις προσεχείς μέρες για την Αλβανία και τα Σκόπια με ειδικές πτήσεις και αυτοκινητοπομπές.

Δεύτερον, συντονισμό στα πλαίσια της διαβαλκανικής συνεργασίας, με στόχο την προώθηση της ανθρωπιστικής βοήθειας στους τελικούς αποδέκτες. Σχετικά, είμαστε σε επαφή με τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες και ειδικότερα τη Ρουμανία.

Τρίτον, συντονισμό μεταξύ των βαλκανικών χωρών, προκειμένου να αποφευχθεί η μετακύληση της κρίσης σε όμορα κράτη και η εμπέδωση της σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή. Η ηγεσία του Υπουργείου Εξωτε-

ρικών είχε ήδη επαφές με όλους τους Υπουργούς Εξωτερικών των Βαλκανικών χωρών. Ο κ. Παπανδρέου συνοδεύθη σήμερα για Τίρανα

Τέταρτον, την ανάληψη δράσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την αποκατάσταση της ειρήνης και συμφιλίωσης στις περιοχές που έχουν πληγεί από τον πόλεμο. Έχουμε ήδη προκαλέσει συζήτηση για το θέμα στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, ζητώντας από την Ένωση να ανταποκριθεί στο σοβαρό ανθρωπιστικό πρόβλημα και έχουμε προτείνει τη σύγκληση διεθνούς διάσκεψης για το θέμα των προσφύγων στην Αθήνα.

Πέμπτον, ανάληψη σε διπλωματικό επίπεδο, σε συνεργασία με τους εταίρους της και τις όμορες βαλκανικές χώρες, πρωτοβουλιών για την πολιτική λύση του προβλήματος του Κοσσόβου, γιατί η λύση δεν μπορεί παρά να είναι πολιτική. Έχω ήδη επικοινωνήσει με ομολόγους μου σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Χτές λοιπόν με τον κ. Δάλι κ. Τσιτσίπα κ. Δ'Αλεμα

Θέλω να τονίσω ότι με όλες αυτές τις πρωτοβουλίες έχουμε ουσιαστικά οριοθετήσει την κρίση και σύγκρουση σε συγκεκριμένα γεωγραφικά πλαίσια. Δεν πρόκειται,

κάτω από τις προϋποθέσεις αυτές, να υπάρξει γενικότερη επέκταση της κρίσης. Έχουμε, ωστόσο, λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα και επαγρυπνούμε. Η Ελλάδα ανήκει στη ζώνη σταθερότητας και σύστημα ισχύος του ευρωπαϊκού χώρου και στη ζώνη αυτή θα παραμείνει. 9/.

Η χώρα μας όπως και άλλες χώρες της περιοχής υφίσταται επιπλέον τις οικονομικές συνέπειες του πολέμου στις εξαγωγές της. Η εκδήλωση της κοινοτικής αλληλεγγύης είναι, στο πλαίσιο αυτό, απολύτως αναγκαία. Πρέπει όμως να τονίσουμε ότι πρόβλημα με την τουριστική κίνηση προς την Ελλάδα δεν υπάρχει και αυτό είναι απολύτως λογικό. Η Ελλάδα δεν σχετίζεται με το πεδίο των επιχειρήσεων και αυτό είναι γνωστό στους πάντες.

Εμείς πιστεύουμε ότι το μέλλον των Βαλκανίων βρίσκεται στην Ευρώπη. Γι' αυτό έχουμε υποστηρίξει σε όλες τις συζητήσεις, οι οποίες έγιναν για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ανάγκη η διεύρυνση αυτή να συμπεριλάβει και τις βαλκανικές χώρες.

Εμείς πιστεύουμε ότι τα Βαλκάνια δεν μπορούν να ζουν σε αστάθεια και υποανάπτυξη. Η Ελλάδα, ως κράτος –

μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ, θα συμβάλλει με όλες τις δυνάμεις της στην κατεύθυνση της ειρήνης, στην κατεύθυνση της συνεργασίας και της ανάπτυξης.

Για τους λόγους αυτούς, πολύ σωστά η Ελλάδα έχει υποστηρίξει, εδώ και πολύ καιρό, ότι θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια στενότερης προσέγγισης των βαλκανικών χωρών στην ευρωπαϊκή οικογένεια και τους θεσμούς της. Για να αποφευχθούν φαινόμενα αποσταθεροποίησης σαν αυτά που βιώνουμε σήμερα. Μόνο η ευρωπαϊκή προοπτική και εξασφάλιση θα απομακρύνει τους κινδύνους για την ειρήνη και σταθερότητα και τη δημοκρατία στις χώρες αυτές.

Οι δραματικές εξελίξεις προσφέρουν, όμως, και μία σπάνια ευκαιρία να ξαναδούμε τα προβλήματα και τις προοπτικές της περιοχής, με βασικούς στόχους τη σταθεροποίηση, την εμπέδωση της ειρήνης, της δημοκρατίας, της ανάπτυξης και της συνεργασίας. Η προώθηση της διαδικασίας εκδημοκρατισμού και ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών συνιστούν την αφετηρία για την υπέρβαση των προβλημάτων της περιοχής σε πάγια

βάση. Είμαστε, αποφασισμένοι, μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες, να συνεχίσουμε και να προωθήσουμε μία πολιτική που έχει τρεις κύριους άξονες:

Πρώτον, εμπέδωση της Δημοκρατίας στην περιοχή, με σεβασμό των ατομικών και μειονοτικών δικαιωμάτων, κράτος δικαίου, κοινωνίας των πολιτών.

Δεύτερον, εμβάθυνση της διαπεριφερειακής συνεργασίας με συμμετοχή όλων των χωρών της περιοχής σε σχήματα που θα διευκολύνουν την υπέρβαση συγκρουσιακών καταστάσεων.

Τρίτον, προώθηση της μεγαλύτερης δυνατής προσέγγισης της περιοχής προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο στόχο την πλήρη ενσωμάτωση της περιοχής στην ευρύτερη ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική.

Θέλω ο ελληνικός λαός να κατανοήσει ότι πάνω από όλα και όλους θα πρέπει να τοποθετήσουμε τα συμφέροντα της χώρας. Να διασφαλίσουμε τη σταθερότητα, οικονομική ευημερία και προοπτική σε ένα ασταθές περιβάλλον. Να μην καταφύγουμε εν θερμώ σε πράξεις ή ε-

πιλογές που θα έχουν ολέθριες συνέπειες για το μέλλον της χώρας. Χρειάζεται νηφαλιότητα, προσοχή, εγρήγορση και αποφασιστικότητα της υπεύθυνης και αναπτυγμένης χώρας του ευρωπαϊκού συστήματος που συμπαρίσταται στους γείτονές της.

στο πλαίσιο αυτό, απολύτως αναγκαία. Πρέπει όμως να τονίσουμε ότι πρόβλημα με την τουριστική κίνηση προς την Ελλάδα δεν υπάρχει και αυτό είναι απολύτως λογικό. Η Ελλάδα δεν σχετίζεται με το πεδίο των επιχειρήσεων και αυτό είναι γνωστό στους πάντες.

[4]

Η αλήθεια είναι ότι σε σχέση με τα προβλήματα της ευρύτερης περιοχής, τα προβλήματα που απασχολούν την Ελλάδα, όπως η ένταξη στην ΟΝΕ, το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης κτλ, είναι προβλήματα τελείως άλλης τάξης. Οφείλουμε συνεπώς να λειτουργούμε διαρκώς ως εγγυητές της σταθερότητας στην περιοχή και να εκδηλώνουμε εμπράκτως την βοήθειά μας κινητοποιώντας και την Ευρωπαϊκή Ενωση προς την κατεύθυνση αυτή.

Οφείλουμε να στηρίζουμε, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενωσης, όλες της πρωτοβουλίες για την οικονομική ανασυγκρότηση της περιοχής. Το μέλλον των Βαλκανίων βρίσκεται στην Ευρώπη. Δικαιώνεται έτσι και η σταθερή θέση της χώρας μας υπέρ της ένταξης των υποψηφίων βαλκανικών χωρών στην Ευρωπαϊκή Ενωση.

Ο πόλεμος πρέπει να δώσει οριστικά τη θέση του στην ειρήνη. Η αστάθεια πρέπει να δώσει οριστικά τη θέση της στην ανάπτυξη και την ανασυγκρότηση της περιοχής. Αυτός είναι ο άξονας της Βαλκανικής μας πολιτικής.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια, κυρίως να αποφύγουμε σημαντική ενίσχυση του ρόλου της Τουρκίας. Και σε αυτή την κρίση, εκείνο το οποίο έχει επιδιώξει από την πρώτη μέρα η Τουρκία είναι η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου της, η ανάδειξή της.

Η Ελλάδα, παρόλες τις επιφυλάξεις της για τον τρόπο που επέλεξαν οι νατοϊκοί μας σύμμαχοι να αντιμετωπίσουν την κρίση στο Κόσσοβο, δεν μπορούσε από μόνη της να ματαιώσει αυτή την απόφαση. Καταβάλλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια στο στάδιο της διαμόρφωσης της σχετικής πολιτικής να αποφύγουμε την απόφαση που θα οδηγούσε σε πολεμικές επιχειρήσεις. Το σύνολο των εταίρων μας επέλεξε άλλη στρατηγική.

Δεν λειτουργούμε στο κενό. Έχουμε συναίσθηση των διεθνών συσχετισμών. Αποτελεί υποκρισία για όσους ισχυρίζονται το αντίθετο, ότι δηλαδή εμείς μόνοι μας είμαστε το κέντρο του κόσμου και μπορούμε να αλλάζουμε κατά το δοκούν τη ροή της ιστορίας. Δεν είμαστε διατεθειμένοι, λοιπόν, να αποδυναμώσουμε το ρόλο μας, ενδυναμώνοντας αντίστοιχα το ρόλο της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή μας, στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ ή άλλού. Η Τουρκία καιροφυλακτεί να καλύψει το κενό από μία ενδεχόμενη ελληνική αποστασιοποίηση από τις εξελίξεις. Δεν θα επιτρέψουμε κάτι τέτοιο. Δεν θα βλάψουμε τα εθνικά συμφέροντα. Πρέπει να είμαστε παρόντες. Για να έχουμε τη δυνατότητα, στο μέτρο που αφορά το δικό μας μερίδιο συμμετοχής, να καταθέτουμε την άποψή μας, να παρεμβαίνουμε κατά το δυνατόν στις εξελίξεις.

Εμείς, σε αυτές τις εξελίξεις, σε σχέση με τη Γιουγκοσλαβία και το Κόσσοβο, δηλώσαμε εξαρχής, από την πρώτη μέρα, ότι δεν θα συμμετάσχουμε σε στρατιωτικές επιχειρήσεις. Λόγω του ότι είμαστε γείτονες, λόγω του ότι με τους γείτονες θέλουμε να έχουμε φιλικές σχέσεις και λόγω του ότι δεν πιστεύουμε ότι μπορεί να υπάρξει λύση διαφορετική από μία πολιτική λύση και γιατί έχουμε αίσθηση του ιστορικού χρόνου, της ιστορικής συγκυρίας και των συνθηκών.

Για το πρόβλημα του Κοσσόβου υποστηρίξαμε, από την αρχή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την παραχώρηση ευρείας αυτονομίας εντός των ορίων της Γιουγκοσλαβίας. Όπως

Όλοι ζούμε αυτές τις μέρες με έντονα συναισθήματα τον πόλεμο, την καταστροφή, την ανθρώπινη δυστυχία στις γειτονικές μας χώρες. Εκφράζουμε τη λύπη μας για τα θύματα αυτής της κρίσης σε όποια πλευρά κι αν βρίσκονται.

Οι αντιδράσεις μας, οφείλουν να έχουν γνώμονα τα συμφέροντα της Ελλάδας, τις δικές μας επιδιώξεις.

Η Ελλάδα ζει την τουρκική επιθετικότητα στο Αιγαίο. Ένα μεγάλο τμήμα της Κύπρου βρίσκεται υπό τουρκική κατοχή. Για να αντιμετωπίσουμε τους κινδύνους στην περιοχή οφείλουμε να συνεργαστούμε με τις χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και να διαφυλάξουμε το ρόλο μας στο ΝΑΤΟ. Δεν είμαστε μόνοι στον κόσμο. Λειτουργούμε σε συγκεκριμένες συνθήκες που συχνά διαμορφώνονται από άλλους. Χρειάζεται να σταθμίζουμε προσεκτικά το εθνικό συμφέρον. Η Τουρκία καιροφυλακτεί να καλύψει το κενό από μία ενδεχόμενη ελληνική αποστασιοποίηση από τις εξελίξεις. Δεν θα επιτρέψουμε κάτι τέτοιο.

Είμαστε χώρα που έχει κατακτήσει με αγώνες και θυσίες την ειρήνη, τη σταθερότητα και την οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Ο ελληνικός απαιτεί να διαφυλάξουμε τα επιτεύγματα αυτά.

Είμαστε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχουμε κάνει επί χρόνια τώρα μια πολύ μεγάλη προσπάθεια για να ενταχθούμε στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Βρισκόμαστε σε απόσταση αναπνοής από το στόχο. Οφείλουμε να

ολοκληρώσουμε τη διαδικασία. Δεν έχουμε δικαίωμα να διακυβεύσουμε την προοπτική μας.

Η Ελλάδα οφείλει να είναι παρούσα στη Βαλκανική και στην Ευρώπη. Για να έχει τη δυνατότητα να καταθέτει την άποψή της, να παρεμβαίνει στις εξελίξεις. Το χειρότερο που θα μπορούσαμε να κάνουμε θα ήταν να περιθωριοποιήσουμε τη χώρα με αντιδράσεις εν θερμώ. Η Ελλάδα θα γινόταν σ' αυτή την περίπτωση μέρος του βαλκανικού προβλήματος και όχι παράγοντας επίλυσής του.

Εμείς δηλώσαμε εξ αρχής, από την πρώτη μέρα, ότι δεν θα συμμετάσχουμε σε στρατιωτικές επιχειρήσεις. Γιατί είμαστε γείτονες με την Γιουγκοσλαβία. Γιατί επιδιώκουμε μία πολιτική λύση. Από την πρώτη ημέρα δηλώσαμε επίσης ότι η Γιουγκοσλαβία οφείλει να παραχωρήσει στους κατοίκους του Κοσσόβου ευρεία αυτονομία. Οφείλει να σεβαστεί τα ανθρώπινα δικαιώματά τους, να επιδιώξει μια ειρηνική διευθέτηση των διαφορών. Καταδικάζουμε την πολιτική της εθνικής κάθαρσης που ακολουθεί η Σερβία.

Ένα από τα τραγικά αποτελέσματα της κρίσης είναι η δημιουργία ενός μεγάλου προσφυγικού ρεύματος. Η Ελληνική Κυβέρνηση έχει ενεργήσει τόσο στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος των προσφύγων. Οι αποφάσεις αυτών των ημερών είναι αποτέλεσμα και των δικών μας πρωτοβουλιών. Για μας θα πρέπει να επιδιωχθεί προπαντός η παραμονή των προσφύγων

κοντά στη χώρα προέλευσής τους. Όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλουν να συμβάλουν ανάλογα με τις δυνάμεις και τις δυνατότητές τους. Οι πρόσφυγες αποτελούν κοινό πρόβλημα. Δεν νοείται η χώρα μας να επωμισθεί βάρος αναντίστοιχο με τις δυνάμεις της.

Δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία στην προστασία των περιουσιών των ομογενών μας. Η αλβανική ηγεσία μας έχει διαβεβαιώσει ότι δεν πρόκειται να θιγούν τα δικαιώματά της.

Η συνεχιζόμενη χρήση στρατιωτικής βίας δεν μπορεί να οδηγήσει σε οριστική λύση. Έχουμε επανειλημμένα εισηγηθεί την εξέταση των δυνατοτήτων ενός νέου ειρηνικού διαλόγου. Αναζητούμε την πολιτική λύση, απαιτούμε το σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και επιδιώκουμε την αποκατάσταση της σταθερότητας στην περιοχή.

Θα ήθελα να τονίσω σε όσους εύκολα εισηγούνται εδώ και τώρα πρωτοβουλίες της Ελλάδας, ως εάν η λύση του προβλήματος βρίσκεται στα χέρια μας, ότι δεν πρέπει να καλλιεργούμε ψευδαισθήσεις. Οι ενέργειές μας οφείλουν να προχωρούν σε συνεννόηση με τις υπόλοιπες χώρες του ΝΑΤΟ και σε επαφή με τους Σέρβους. Αλλιώς το μόνο που θα πετύχουμε είναι να αποξενωθούμε από όλους τους εμπλεκόμενους.

Φόβος για την Ελλάδα δεν δικαιολογείται. Δεν πρόκειται να εμπλακούμε εμείς σε πολεμικές συρράξεις. Η Ελλάδα ανήκει στη

ζώνη σταθερότητας και στο σύστημα ισχύος του ευρωπαϊκού χώρου. Στη ζώνη αυτή παραμένει.

Είμαστε σταθερά αντίθετοι σε κάθε πράξη που μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγή των συνόρων στα Βαλκάνια. Είμαστε σαφώς τοποθετημένοι υπέρ της διατήρησης των σημερινών συνόρων της Γιουγκοσλαβίας. Αυτή θα είναι η σταθερή αρχή της πολιτικής μας.

Όλοι οι Έλληνες οφείλουμε να αναλογιστούμε σήμερα, ποιά θέση θέλουμε να έχει η χώρα μας τα χρόνια που έρχονται. Εμείς ως χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούμε να παίξουμε ένα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιοχής. Εμείς η μόνη χώρα των Βαλκανίων που μετέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ μπορούμε να λειτουργήσουμε ως παράγοντας ειρήνης και σταθερότητας στην περιοχή. Θα διασφαλίσουμε για την πατρίδα μας ένα μέλλον ανάπτυξης, σταθερότητας και ευημερίας για τη χώρα εάν διατηρήσουμε νηφάλια τη γραμμή της συνεργασίας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ ταυτοχρόνως και τη γραμμή της συνεννόησης και επαφής με τις Βαλκανικές χώρες.

Έχουμε όλοι χρέος να διασφαλίσουμε τη σταθερότητα, την ευημερία και την προοπτική της Ελλάδας σε ένα ασταθές περιβάλλον. Κριτήριό μας είναι πάντα η ισχυρή Ελλάδα, η Ελλάδα της ειρήνης.

Θέλω να κατανοήσουν όλοι, ότι πάνω απ' όλα και όλους θα τοποθετήσουμε τα συμφέροντα της χώρας. Πρώτα η Ελλάδα.